

NOTHOMB, Jean-Baptiste (Messancy 3 juli 1805 – Berlijn 16 september 1881).

Studeerde tot 1926 rechten in Luik. Als journalist bij *Le Courrier des Pays-Bas* bepleitte hij een vorm van samengaan tussen Noord en Zuid, die de rechten van het Zuiden beter waarborgde. Na de Belgische Revolutie werd Nothomb lid van de Grondwetscommissie en van het Nationaal Congres. Hij vertegenwoordigde België op de conferentie van Londen (1830-1831) en onderhandelde er met de Europese mogendheden over het statuut en de grenzen van de jonge staat. Van 1831 tot 1845 zetelde hij als volksvertegenwoordiger voor Aarlen. Nothomb was van 1831 tot 1837 secretaris-generaal op het ministerie van buitenlandse zaken.

Van 1837 tot 1840 was hij minister van openbare werken. Van 1841 en 1845 was hij voorzitter van een unionistisch kabinet en minister van binnenlandse zaken. Een van de belangrijkste verwezenlijkingen van zijn regering was de goedkeuring van de eerste organieke wet op het lager onderwijs in 1842. De liberale overwinning bij de verkiezingen van 1845 werd door Nothomb geïnterpreteerd als een afstraffing van de unionistische regeringsformule, waarvan hij, gelovige liberaal, een overtuigd aanhanger was. Daarop trok hij zich uit de binnenlandse politiek terug en werd tot zijn dood in 1881 Belgisch gezant in Berlijn.

Nothomb was een van de eerste theoretici van het Belgisch nationalisme. Ter verdediging van de Belgische Revolutie schreef hij in 1833 het *Essai historique et politique sur la révolution belge*. Hierin betoogde hij dat 'België', en een op traditionalisme gebaseerde Belgische identiteit, lang voor 1830 was ontstaan. Ondanks verschillen op bijvoorbeeld het gebied van de taal vormden de Belgen een feitelijke eenheid, met een gevoel van gemeenschappelijkheid en de wens om samen verder te leven. De verfranse Luxemburger Nothomb beschouwde een nationale taal als een belangrijke, maar niet als een noodzakelijke factor van de staatseenheid. Hij wenste dat België de Franse taal zou aannemen, omdat dit minder inspanning zou vergen dan verdere inspanningen voor een algemene Nederlandse omgangstaal. Ook in dit opzicht legde hij de nadruk op de scheiding tussen taal en politiek: door zijn taal zou het intellectuele België tot de Franse wereld behoren, doch op grond van zijn politieke opvattingen moest het neutraal blijven tussen

Frankrijk, Groot-Brittannië en Duitsland.

WERKEN: *Essai et politique sur la révolution belge*, 1833.

LITERATUUR: P. Nothomb, *Jean-Baptiste Nothomb et ses frères*, 1931; – J. Ruzette, *J.-B. Nothomb*, 1946; – H. Haag, *Les origines du catholicisme libéral en Belgique (1789-1839)*, 1950; – H.J. Elias, *Geschiedenis van de Vlaamse Gedachte*, I-III, 1963-1964; – T. Luykx, *Politieke geschiedenis van België van 1789 tot heden*, 1969².

MARK D'HOKER* EN MARIA DE WAELE